
ОДИН

Посеред полів чорною плямою на фоні сірого вечірнього неба бовваніла стара гасієнда «Мато Рухо». То було єдине, що вирізнялося на бездоганно рівному, порожньому видноколі.

До гасієнди прямував старий «Мерседес»; усередині було четверо чоловіків. Шлях був курний, з глибокими коліями — звичайна, в міру занедбана сільська дорога. Мануель Рока побачив гостей ще здалеку.

Він підійшов до вікна. Спершу було видно тільки стовп куряви, що здіймався над безкраїм морем кукурудзи. А тоді почулося гудіння мотору. У цих краях ні в кого більше не було автомобіля. І Мануель Рока це знав. Він побачив, як «Мерседес» на мить з'явився, а тоді знову зник за смугою дубових насаджень.

Більше він не дивився.

Він пішов назад до столу й поклав руку дочці на голову.

— Вставай, — сказав він дівчинці. Він добув із кишені ключа, кинув його на стіл і кивнув синові.

— Гарзд, — відказав син.

Вони були ще діти, двоє дітлахів.

На роздоріжжі коло струмка старий «Мерседес» не поїхав просто до гасієнди, а звернув убік, удаючи, що їде до Альваресів. Четверо їхали мовчки. Той, що за кермом, був одягнений у якусь форму. А той, що сидів попереду, поряд із водієм, був у костюмі кремового кольору. Гладенько випрасуваному. У зубах — французька цигарка.

— Пригальмууй, — наказав він.

Мануель Рока почув, що гул мотору віддаляється в напрямку до Альваресів, і подумав: «Кого вони думають обдурити?»

Він побачив, як до кімнати зайшов син із рушницею в руці й ще одною — під пахвою.

— Поклади тут, — сказав він. А тоді повернувся до дочки: — Ходи-но сюди, Ніно. Ходи, не бійся.

Елегантний чоловік у «Мерседесі» загасив цигарку об панель приладів і наказав водію зупинитися.

— Отут буде добре, — сказав він. — І заглуши цю чортову таратайку.

Почувся скрегіт ручного гальма — з таким звуком розмотується ланцюг із колодязної корби. І все. Над полями запала непроникна тиша.

— Звідси ліпше йти навпростець, — сказав Тіто, що сидів ззаду із пістолетом. Він був іще хлопчиськом. — Тепер у нього буде час утекти.

— Не втече, — сказав той, що в костюмі. Він уже по горло ситий тим утіканням. — Ходімо.

Мануель Рока відсунув кошики з садовою, нахилився, підняв потайну ляду й зазирнув досередини. Криївка являла собою звичайну яму. Здавалось, то нора якогось звіра.

— Послухай-но, Ніно. Зараз у нас будуть гості, і я не хочу, щоб вони тебе бачили. Мусиш заховатися. Буде ліпше, якщо ти перечекаєш тут, аж поки вони підуть. Зрозуміла?

— Так.

— Залазь і сиди тихо.

—...

— Хоч би що тут діялося, не виходь, не рухайся, сиди тихо й чекай.

—...

— Усе буде добре.

— Гарзд.

— Слухай. Може статися, що мені доведеться піти з цими синьйорами. А ти не вилазь, аж поки по тебе не прийде твій брат, затирила? Або поки не почувеш, що тут уже нема нікого і все вже скінчилося.

— Гарзд.

— Чекай, аж поки нікого не буде.

—...

— Не бійся, мала, з тобою нічого не станеться. Домовилися?

— Так.

— Дай цьом.

Дівчинка припала губами до батькового чола. А батько потріпав її рукою по волоссі.

— Усе буде добре, Ніно.

Він стояв на місці так, наче мав ще щось сказати чи зробити.

— Я не хотів, щоб так вийшло, — промовив він.

— Завжди пам'ятай: я не хотів, щоб так вийшло.

Дівчинка інстинктивно шукала в батькових очах якоїсь підказки, намагаючись збагнути, про що йдеться. Та не знайшла геть нічого. Батько схилився над нею і поцілував її в губи.

— А тепер, Ніно, давай лізь униз.

Дівчинка скочила до ями. Долівка була суха й тверда. Вона лягла.

— Чекай-но, тримай ще оце.

Батько подав дівчинці ковдру. Вона розстелила її на землі й знову вляглася.

Вона почула, як батько ще щось говорив до неї, а тоді побачила, як опускається ляда в неї над головою.

Заплющила очі, а тоді знову розплющила. Між дошками підлоги сочилося світло. Вона почула шум кошиків, що сунулися по підлозі. Внизу стало темніше. Батько про щось запитав її. Вона відповіла. Тоді лягла на бік, підібгала ноги й лежала, скулившись, мовби в ліжку, де не лишається нічого іншого, як заснути й бачити сни. Вона почула, як батько, уклякнувши й нахилившись до самісінької підлоги, сказав їй щось ніжне-ніжне. А тоді почувся постріл і звук шибки, що розсипається на друзки.

— РОКО, ВИХОДЬ!.. НЕ РОБИ ДУРНИЦЬ І ВИХОДЬ.

Мануель Рока подивися на сина. Тоді обережно, повзком, підсунувся до нього й потягнувся за рушницею, що лежала на столі.

— Ради Бога, тікай звідси, хутко. Йди заховайся в дровітні. І не витикайся. Сиди там тихо, не шамочись. Візьми з собою рушницю, наладь і тримай на зводі.

Хлопець стояв і дивився на нього.

— Уперед, роби, що тобі сказано!

Але хлопець ступив крок до батька.

Ніно почула, як по домі простукотів град куль. У шпари в підлозі посипався пил і скалочки скла. Вона навіть не ворухнулася. Голос знадвору закричав.

— ДАВАЙ, РОКО, ВИХОДЬ. ВИХОДЬ, А ТО САМІ ТЕБЕ ВІЗЬМЕМО... КОМУ КАЖУ, ВИХОДЬ! ХОЧЕШ, ЩОБ Я САМ ПО ТЕБЕ ЗАЙШОВ?

Хлопець і далі стояв біля самісінького вікна. Він узяв був рушницю, але тримав її, погойдуючи, цівкою донизу.

— Ну ж бо, пішов, — сказав йому батько, — ти що, не чуєш? Геть!

Хлопець підступив до нього ще на крок. Він думав опуститися на коліна у батькових ніг, щоб той обняв його. Щось таке йому уявлялося.

Батько наставив на нього рушницю і мовив тихо, але з люттю в голосі:

— Марш звідси, або я сам тебе вб'ю.

Ніна знову почула голос знадвору.

— РОКО, ВОСТАННЄ КАЖУ, ВИХОДЬ.

Шквал куль віялом обвівав будинок від одного краю до іншого, а тоді назад, неначе маятник. Здавалося, так триватиме вічно: туди-сюди, туди-сюди, мов світло маяка, що терпеливо перебігає смоляною поверхнею нічного моря.

Ніна заплющилася. Вона розпласталася на ковдрі і ще більше скулилася, підібгавши коліна під саме підборіддя. Їй було добре так лежати. Вона відчувала під собою прохолодну землю й знала: земля захистить її, земля її не зрадить. Вона відчувала власне тіло: зібране, скручене в клубок, мов мушля, і це їй подобалось: вона була і шкаралупкою, і м'якунцем усередині, захистком для себе самої, вона була для себе всім, а поза нею не було нічого, і поки вона лежала в такій позі, ніщо не могло заподіяти їй зла; вона розплющила очі й подумала: «Не ворушись, ти щаслива».

Мануель Рока побачив, як син зник за дверима. Тоді він підвів голову — рівно настільки, щоб виглянути у вікно. «Ну, добре», — подумав він, переповз до іншого вікна, підвівся, хутко прицілився й вистрелив.

Чоловік у кремовому костюмі вилаявся й кинувся на землю.
— Ви тільки подивіться на цього сучого сина, — сказав він, похитуючи головою. — Яка сволота!

З гасієнди пролунало ще два постріли.

А тоді почувся голос Мануеля Роки:

— ПІШОВ ТИ НА ХЕР, САЛІНАСЕ.

Чоловік у кремовому костюмі сплюнув на землю.

— Сам пішов, падлюко.

Він скинув оком праворуч і побачив Ель Гурре, що скалив зуби, залігши за купою дров. Він знаком наказав йому стріляти. Ель Гурре й далі либився. У правій руці він тримав автомат, а лівою шпортов у кишені, шукаючи цигарку. Здавалось, він нікуди не поспішає.

Ель Гурре (всі звали його тільки так) був невисокого зросту, худий, на голові — заялений картуз, на ногах — здоровенні туристичні черевики. Він зиркнув на Салінаса. Висмикнув із кишені цигарку. Взяв її в зуби. А далі підвівся й почав стріляти.

Ніна почула, як по стінах у неї над головою простукотіла автоматна черга. Далі — тиша. Тоді ще одна черга, вже довша. Вона не заплющувала очей, а все дивилася на шпари в підлозі. На світло й піл, що з них сочилися. Раз по раз над нею шмигала тінь — то був її батько.

Салінас підповз до Ель Гурре за купу дров.

— Як думаєш, скільки треба часу, щоб Тіто пробрався до середини?

ЗМІСТ

БЕЗ КРОВІ. *Переклад Р. Скакуна*

Один	5
Два	29
Подяки	64

ТАКА ІСТОРІЯ. *Переклад Ю. Григоренко*

Увертюра	67
Дитинство Ультімо	81
Спогади про Капоретто	134
Єлизавета	205
1947 рік, Сіннінгтон, Англія	276
1950 рік, «Мілле Мілья»	294
Епілог	327
Примітки	348